

FRAGMANLAR

HERAKLEİTOS

GİRİŞ

Herakleitos'un tüm yapıtları maalesef günümüze ulaşmamış, ancak 139 kadar fragmanı 2500 yıl öncesinden kurtarılmış ve günümüzde uluslararası kabul gören bir yöntemle numaralandırılarak, batı dillerinde parça anlamına gelen fragman adı verilerek kitaplaştırılmıştır. Herakleitos, fragmanlarını alışılmadık biçimde uyaksız ve ölçsüz yazmıştır. Bu fragmanların bir diğer dikkat çeken yönü ise kafa karıştırıcı nitelikte ve muamma dolu olmalarıdır. Dikkatli biçimde bu fragmanları okuyan herkes bir bulmacanın içinde bulur kendini, sanki fragmanların çözümü kasıtlı olarak okura bırakılmış gibidir. Esasen Herakleitos'un günümüze ulaşan 139 fragmanı vardır ancak bu fragmanların küçük bir kısmı bir başka fragmanın devamı olduğu için bu e-kitapta orijinal haliyle derlenmiş ve sayısı 133 fragman'a düşmüştür.

Dahi Filozof

<https://www.dahifilozof.com/>

1

Her zaman var olsa da Logos
insanlar kavrayamıyorlar onu
duymadan önce de
bir kez duyduktan sonra da

Her şey bu Logos'a göre
olup bitse de
insanlar
hiçbir şey yaşamamış gibiler

Benim
her şeyi
doğasına göre ayırarak
ve nasıl olduğunu göstererek
açıkladığım
sözler
işlerde bile

Ötekilerse
bilmiyorlar yaptıklarını uyanırken
Uykudayken yaptıklarını
unuttukları gibi

2

Demek

izlemeli

ortak olanı

Ortak olsa da Logos

çoğunluk yaşar

kendine özgü

düşüncesi varmış gibi

3

Beni değil

Logos'u dinlemek

bilgelik

Uyuşmak

her şeyin

Bir olduğunda

4

Bu dünya düzeni ki
rastgele süprüntülerden bir yığın

5

Belirli bir düzen
belli bir zaman var
değişmesi için dünya düzeninin
uyarak
yazgılı-zorun'a

6

Dama oynayan
bir çocuktur zaman

Krallık ocukta!

7

Karşıtımız iyi bize

8

Bilmezler ki
nasıl uyuşur karşıtlar

Uyumu
karşıtların
gerilimlerin

Yay ile lir gibi

9

Bütündür karşıtlar
bütün değil

Birbirlerini
çekip
iterek

Uyumludur
uyumsuz

Bir
her şeyden
doğar

Her şey
Bir'den

10

Çırpıcı tarağında
düz yol

kırık yol

bir

aynı

11

Yukarı

aşığı

yol

bir

aynı

12

Çemberde
baş
son
bir

13

Deniz
en arı
en katışık su

Balıklar içebilir
iyi onlara

İnsanlar içemez
ölümcül

14

Aynı şey içimizde
diri ile ölü
uyanık ile uyur
genç ile yaşlı
Biri olur öbürü
öbürü biri

15

Ölümlüler ölümsüz
ölümsüzler ölümlü

Biri öbürünün
ölümünü yaşar
yaşamını ölür

16

Soğuk ısınır
sıcak soğur

Islak kurur
kuru ıslanır

17

iyi

kötü

bir

aynı

Kesip

biçen

dağlayan

acı veren

hekimler

Bir de ücret isterler

bunun için

18

İyi değil
insanın
her istediğini
elde etmesi

Sayrılık
sağlığı hoş kılan

İyiliği
kötülük

Bolluğu
açlık

Dinlenmeyi
yorgunluk

19

Yay'ın ismi: yaşam

İşi: Ölüm

20

Savaştır

her şeyin babası

kralı

Kimini tanrı kıldı

kimini insan

Kimini köle

kimini özgür

21

Bilin ki

her Őeyde ortak savaş

ÇekiŐmedir adalet

ÇekiŐerek

var olup

yok olur

her Şey

22

Bütün bunlar olmasaydı
kimse bilmeyecekti
adalet sözünü

23

Yasa:

boyun eğmek

Bir'in

sözüne

24

Gizli uyum

güçlü

açıktan

25

Doğa gizlenmeyi sever

26

Beklemeyi

beklemezsın

bulamazsın

Öylesine bulunmaz

27

Yeni

yepyeni

sular akar

aynı ırmağa

girenlerin üstünden

(O ırmak ki)

dağıtır

toplar

birikir

akar

yaklaşır

uzaklaşır

28

Aynı ırmağa
girdiğimizde
girmeyiz

Biziz
değiliz

29

İki kez

giremezsin

aynı ırmağa

30

Her Şey
ateŐle deęiŐilir

Ateş her Şeyle

Altın malla
mal altınla
nasıl deęiŐilirse

31

Ateş

gereksinim:

doyum

32

Ateş havanın
ölümünü yaşar
hava ateşin
su toprağın
toprak suyun

33

Ateş gelecek

Her şeyi yargılayıp
ele geçirecek

34

Yıldırım'dır

her şeyi

yöneten

35

Bu dünya ki
her şey için aynı

Ne tanrı yapısı
ne kul

Hep var idi
var
var olacak:

Bir ölümsüz ateş ki
ölçüyle alevlenip
ölçüyle sönen

36

Söndürmeli ölçsüzlüğü
büyük yangınlardan çok

37

Ateş dönüşümleri:

İlkin deniz

Deniz ki
yarısı toprak
yarısı yakıcı

Toprak ki
dağılır
deniz olur

Ölçülür
toprak olmadan
önceki oranla

38

Büyük yıl:

Kışı dev tufan
yazı dünya yangını

Bir, alevler kaplar dünyayı
bir, sular basar

10 800 yıldır bu süre

39

Nasıl saklansın insan
hiç batmayandan?

40

Güneş söner yaşlanınca
ama yeniden tutuşur

41

Güneş

insan ayağı

kadar

42

Her Şeyi doğuran mevsimleri
deęiŐimleri belirleyen güneş:

DenetŐisi

bekŐisi

dönemlerin

43

Ölçülerini aşamaz güneş

Yoksa Erinys'ler
Dike'nin yardımcıları
bulup çıkarırlar onu

44

Ayı:

Doğuyla Batı'nın sınırı

Karşısında Ayı'nın
parlak Zeus'un sınırı

45

Güneş olmasaydı
bir yıldız gecesi olurdu

46

Güneş her gün yeni

47

Öteki günler gibidir
bir gün

48

Bütün insanlara özgüdür
kendini bilmek
doğru düşünmek

49

En büyük üstünlük

bilgeliktir

doğru düşünmek

Doğru eyleyip

doğru söylemek

Doğasına göre

kavrayıp her şeyi

50

Dinlediklerimden

biri yok ki

anlamış olsun:

Bilgelik

ayrı düşmektir

her şeyden

51

Bilgelik bir

Bilmek

her şeyin

her şeyle

yönetildiği

düşünceyi

52

...(bilge kişi) tanınmaz
inanca ağlığından insanların

53

Aptal her sözde telaşlanır

54

Bilgeliği seven
çok Şey bilmeli gerçekte

55

Bir'dir bilge

İstemez

Zeus denmesini kendine

İster

Bilgeliği seven

çok Şey bilmeli gerçekte

56

Bilgelik

insana değil

Tanrı'ya özgü

57

Düşünce herkeste ortak

58

Ruhlar koklar Hades'te

59

Bir logos var ruhta
kendini çoğaltan

60

Ruh ki

bir soluk veriştir

kavrayan

Gövdeden ayrı

sürekli akan

61

Su olmak
ruha ölüm

Suya toprak

Oysa
 topraktan
 gelir su

Ruh sudan

62

Orada

burada

yortarak

bulamazsın

ruhun sınırlarını

Öylesine derinde

63

Zevk verir
ruhlara nemlenmek

64

Gösterir yolu
tüyü bitmemiş çocuk
sürçek sarhoşa
bastığı yeri bilmeyen
nemli ruhuyla

65

Kuru ruh
en bilge
en iyi

66

Savaşta ölen ruhlar
çok daha temizdir
salgında ölenlerden

67

Ağının ortasında oturan örümcek
sineğin takıldığını görür görmez
nasıl ona doğru koşarsa
ipliğin kopmasından acı duyarcasına

İnsan ruhu da
gövdesinin bir yanı yaralanınca
hızla gider oraya
sımsıkı
ölçüyle
bağlandığı
gövdenin
yaralanmasına dayanamazcasına

68

Çetindir

yüreğın arzusıyla

savaşmak

İstediğini

ruhın pahasına

satın alır

69

Uyanırken gördüğümüz her şey: ölüm
uyurken gördüğümüz: uyku

70

Uyuyanlar da çalışır
dünya işinde

71

İnsan

bir ışık

yakar kendine

geceleyin

gözünün feri gidince

Yaşarken

ölüye dokunur uykuda

Uyanırken uyuyana

72

Uyanıkların

bir tek

ortak dünyası var

Uyuduğunda

herkes

kendi dünyasına döner

73

...uyanrlar
ve uyanık bekçileri olurlar
dirilerle ölülerin

74

Boşuna arıtıyorlar üstlerindeki kanı
yıkılarak kanda

Çamura batmışın
yıkılması gibi çamurda

Gören
deli der böylesine

Bir de
yakarıyorlar şu yontulara
konuşuyormuş gibi evlerle

Bilmeden tanrı nedir
kahraman nedir

75

Dionysos için
geçmeseydi bu alay
söylenmeseydi
ut yerleri için
bu ilahiler
yaptıkları
utanç verici olurdu

Uğruna çılgına döndükleri
bağbozumu şenliklerinde
Dionysos'la birdir oysa Hades

76

Gece gezginleri

büyücüler

Bacchus rahipleri

şarap fıçısı rahibeleri

gizli ayin tacirleri

77

Sevinçsiz, süssüz, kokusuz
şeyler söylüyor
kudurmuş ağızıyla Sibylla

Bin yıl öteden geliyor
Tanrı'nın konuştuğu sesi

78

Kutsal değil
insanlar arasında yapılan
gizem törenleri

79

Bilicisi Delphoi'deki Tanrı
ne söyler
ne de gizler meramını

Gösterir

80

Adam

çocuktur

Tanrı'nın gözüne

Çocuk nasılsa

adamın

81

Tanrılar

insanlar

baş üstünde tutarlar

kılıçtan geçenleri

82

Tanrı:

gün gece
savaş barış
tokluk açlık

Girer türlü biçime

Nasıl anılırsa ateş
tütsülük baharların kokusuyla

83

Tanrıya

her şey

güzel

iyi

haklı

İnsana

kimi haklı

kimi haksız

84

Bilgelerin bilgisi

maymundur

Tanrının yanında

En güzel maymun

nasıl çirkinse

insanın yanında

85

Bundan böyle uymaz
şairlerle öykücüleri
meçhul konularda
tanıklığa çağırarak

Çoğu kez
yaptığı gibi atalarımızın
güvenilmez yetkilileri
mahkemeye getirmek

86

İnsanlar unutuyorlar
yolun götürdüğü yeri

Ve yabancılar
en sürekli ilişkilerine

Ve garip geliyor onlara
her gün karşılaştıkları Şeyler

Eyleyip söylememeli
uyuyanlar gibi

87

Çocuk oyunudur insanların görüşleri

88

Yakasına yapışacak adalet
yalan düzenlerin
yalancı tanıkların

89

Dinlememeli

Çocukların

ana babayı

dinlediği gibi

90

Hangi düşünceleri
 hangi bilgelikleri?
Peşine düşüp şairlerin
çoğunluğu öğretmen belliyorlar
bilmeden
 kötünün çok
 iyinin az olduğunu.

En iyisi
 her şeye yeğ tutuyor
 bir şeyi:
ölümsüz ün
 ölümlüler arasında.

Çoğunluksa
 sürü gibi besleniyor
 tıka basa

91

Çoğunluk

kavramaz

karşılaştığı şeyleri

Ne de anlar

öğretildiği zaman

Ama öyle görünür

92

Ne dinlemeyi

bilirler

ne konuşmayı

93

Aptallar

sağır gibidir

dinlerken

Varlığıyla

yokluğu bir

dedikleri

94

Yaşamak isterler doğduklarında
yazgılarıyla karşılaşmak
ve çocuklar bırakırlar arkalarında
yazgılarıyla karşılaşacak

95

En saygınlarının

bilip

savunduğu

hayaller yalnızca

96

Hep zengin kalasınız
ey Ephesoslular
belli olsun diye kötülüğünüz

97

Ephesoslular

iyi ederler

kendilerini assalar

Bırakıp kenti

yeniyetmelere

o koskoca adamlar

Attılar çünkü Hermodoros'u

en iyi insanı aralarından

dediler:

en iyiyi istemiyoruz aramızda

varsa böyle biri

gitsin başka yere

başkalarının yanına

98

Akılla konuşanlar

güvenmeli

her şey de ortak olana

bir kent

nasıl güvenirse

yasalarına

daha da büyük

bir güvençle

Tüm yasaları

çünkü insanoğlunun

beslenir

bir tek

tanrısal yasayla

İstedigince güçlüdür çünkü o

Her şeye yetip artar

99

Gökbilimle uğraştı Thales

100

Kimi günleri iyi
kimi günleri kötü
sayıyordu Hesiodos

Bilmiyordu çünkü
her gün
 bir
 aynı

101

Mnesarkhos oğlu Pythagoras
herkesten çok sorgulayıp durdu
ve bu yazıları seçip ayırdı

Ona göre

 kendi bilgeliği
Çok Şey bilen
 bir muzırın sanatıydı

102

Düzenbazların şahıydı Pythagoras

103

Çok bilmek

öğretmez akıllı olmayı

Öğretse

Hesiodos'la Pythagoras'a öğtirdi,
bir de Ksenophanes'le Hekataios'a

104

Çocuğun öğretmeni Hesiodos.

Her şeyi bildiğini sanır herkes.

Günü geceyi bilmeyen biri

Oysa birdir ikisi

105

Priene'de yaşıadı

Teutamas oğlu Bias

O ki

herkesten akıllıydı

106

Bilgeler bilgesi Homeros gibi
Yunanlılar arasında

Yanıldı insanlar
görünür nesnelere tanımada.

Yanıltmıştı çünkü onu
bitlerini kıran çocuklar:

Görüp tuttuğumuzu bırakırız
görmeyip tutamadığımızı götürürüz
derken

107

Yanıliyordu Homeros derken:
Ŗu ekiŖme ortadan kalksa
tanrılar, insanlar arasında

Uyum olmazdı müzikte
yüksek ile alçak olmasa

Canlılar olmazdı
diŖi ile erkek olmasa

108

Yarışmalardan çıkarıp
kırbalamalı Homeros'u
Arkhiokhos'u da yle

109

Gök bilimciydi Homeros

110

Yeğdir bana

gözülen

işitilen

algılanan

111

Gözler

kulaklar

kötü tanıktır

insanlara

Ruhları

anlamasa

dillerinden

112

Gözler

daha şaşmaz tanıklardır

kulaklardan

113

Her Şey
 dumana
 dönüŐeydi

Burun delikleri
ayırırdı onları

114

ıŒık gibi
yanıp söner
insan geceleyin

115

Bezginlik verir
aynı efendilere çalışmak
onlarca yönetilmek

116

Değişerek dinlenir

117

Altın arayanlar

çok kazıp

az bulurlar

118

Eşek

samanı

altına yeğler

119

Mutlu olur

yemek için

acı burçak

bulan öküzler

120

Domuz amurla yıkanır
kümes hayvanı toz toprakla

121

...haz duymak bataкта

122

Her hayvan

sopayla sürülür

otlağa

123

Köpekler

tanımadıklarına

havlarlar

124

Tezekten çok
cesetlere yaraşır
def edilmek

125

Bir erkek

otuzunda

büyükbaba olabilir

126

En iyi bir
on bin bana

127

En iyisi

gizlemek deliliği

Zordur ama gevşeyince
kadehlerden sonra

128

Güvenilmezlik

kaçar gözden

129

Rastgele varsayma
büyük şeyler üstüne

130

Karakter

insanın

kaderidir

131

Kendimi aradım

132

Öldüklerinde
ne bekledikleri
ne düşündükleri
şeyler bekler insanları

133

Kyrkeon bile ayrışır
karıştırılmazsa